

SXEDIO.90K

16.5.1939: Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗ ΛΕΟΝΤΙΟΥ (ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ). Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΗΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ ΟΠΟΥ ΚΑΛΕΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΝΑ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Στη δεύτερη ημέρα της δίκης τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά. Εγγραφε η "Ελευθερία":

"Διά να αποφευχθή η συγκέντρωσις πλήθους κατά την σημερινή διαδικασίαν της υποθέσεως του Τοποτηρητού, η Αστυνομία Λεμεσού εφρόντισεν από ενωρίς τη πρωΐαν και έθεσε φρουρούς εις όλας τας πλησίον του δικαστηρίου οδούς και απηγόρευσε την δι' αυτών διέλευσιν άλλων προσώπων, πλην των δικηγόρων, των δημοσιογράφων και των κληρικών.

Παρόλον τούτο, αρκετόν πλήθος πολιτών συνηθροίσθη εις τας γειτονικάς των φρουρουμένων οδούς, το οποίον και εζητωκραύγασεν επανειλημμένως κατά τη διέλευσιν του Σ. Τοποτηρητού, μεταβαίνοντος εις το δικαστήριον.

Η συνεδρίασις επανελήφθη κατά την 9ην π. μ. ώραν. Κατά την συνεδρίασιν ταύτην, την θέσιν διερμηνέως, κατείχεν ο Πρωτοκολλητής του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας κ. Στυλιανάκης. Επίσης δε παρίστατο η Μις Ρένταλ, στενογράφος της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος κ. Γουίλκινσον εδήλωσεν εξ αρχής ότι κατά την σημερινήν συνεδρίαν κάθε τι το οποίον θα λέγεται εις το Δικαστήριον, θα στενογραφηται και θα μεταφράζεται πιστώς.

Εκλήθη ως μάρτυς ο κ. Β. Μαυρομαμάτης, Πρωτοκολλητής του επαρχιακού δικαστηρίου Λεμεσού, ο οποίος κατέθεσε τα εξής:

"Γνωρίζω τον καθ' ου η αίτησις. Κατά την **15.11.1932** κατεδικάσθη υπό του Κακουργιοδικείου Λεμεσού, παρουσιάζω δε πιστόν αντίγραφον της καταδίκης ταύτης, εδεδεσμεύθη διά εγγυήσεως **Λ. 250**, διά περίοδον τριών ετών.

Παρουσιάζω αντίγραφον του σχετικού εγγυητηρίου. Κατά τον αυτόν χρόνον υπέγραψεν έτερον έγγραφον, πιστόν αντίγραφον του οποίου παρουσιάζω (το έγγραφον εις το οποίον ο Σ. Τοποτηρητής δηλοί ότι θα τηρήση καλήν διαγωγήν αντί τριών ετών).

Ωσταύτως κατά την **20.4.1938** κατεδικάσθη υπό του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού εις ενός έτους εντοπισμόν εις το Κτήμα. Παρουσιάζω πιστόν αντίγραφον του σχετικού Διατάγματος.

Ο εκ των συνηγόρων κ. Παλατόπουλος εγερθείς συνεζήτησε το και χθες ανακινηθέν νομικόν ζήτημα, κατά πόσον είναι δεκταί "μαρτυρίαί γνώμης" και επεκαλέσθη διαφόρους αυθεντίας, δηλώσεις, ότι επιφυλάσσεται να επικαλεσθή και άλλας, εζήτησε δε την άδειαν του κ. Προέδρου, όπως αποσυρθή επ' ολίγον διά να προσκομίση και ετέρας ενισχυτικάς της απόψεως του αποφάσεις.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΙΩΑΝΝΗ ΤΑΛΙΑΔΩΡΟΥ: Ακολουθως εκλήθη ο μάρτυς Ιωάννης Ταλιαδώρος διδάσκαλος Λάρνακος, ο οποίος κατέθεσε τα εξής:

Κατά την **24.4.1939** επεσκέφθη το σχολείον μας ο εγκαλούμενος. Κατά την επίσκεψιν του, ήσαν συνηθροισμένοι οι μαθηταί και ο καθ' ου η αίτησις ωμίλησεν εις τα παιδιά. Μπορώ να είπω εις το δικαστήριον, όπως τα ενθυμούμαι. Είπε τα εξής: "Το Χριστός Ανέστη είναι ο Εθνικός Ύμνος της μετέρας Ορθοδόξου ελληνικής εκκλησίας. Οι αμαρτωλοί και οι κλέφται, όταν ετσούγκριζον τα κόκκινα αυγά των εννόουν μαζί με την Ανάστασιν του Χριστού και την Ανάστασιν του Εθνους. Ο εθνικός μας ύμνος είναι το Χριστος Ανέστη. Το εθνικόν μας κέντρον είναι αι Αθήναι, το θρησκευτικόν η Ιερουσαλήμ και το εκκλησιαστικόν η Κωνσταντινούπολις. Είμαι Ελλην. Η ψυχή μου είναι ελληνική και θα μείνη ελευθέρα. Αν το σώμα μου είναι δούλον, η ψυχή μου είναι ελευθέρα. Ολοι παιδιά, είσθε Ελληνες, πέστε το παιδιά ακόμη μίαν φοράν: "Είμεθα Ελληνες".

Τα παιδιά επανέλαβον δύο ή τρεις φορές "είμεθα Έλληνες".

Όταν οι υπάλληλοι του Γ1ραφείου της Παιδείας έρχονται να επιθεωρήσουν τα σχολεία, εσυνέχισεν ο Τοποτηρητής, να τους πήτη ότι "είμεθα Έλληνες".

Εις το σημείον αυτό επενέβην εγώ και είπον εις τον Αρχιμανδρίτην Μακάριον: "Αυτό είναι σκανδαλώδες".

Ο εγκαλούμενος εσυνέχισε και είπε: "Παρακαλείτε εις τας προσευχάς σας και εύχεσθε να μη πάθη τίποτε η Ελλάς διότι, αν η Ελλάς πάθη κάτι, δεν θα έχωμε τίποτε, εις το οποίον ελπίζωμεν. Είθε να μη πάθη τίποτε η Ελλάς".

Ακολουθως ο Μητροπολίτης επήγεν εις το διευθυντήριον και εις την αριστεράν πτέρυγα του σχολείου. Εις την τρίτην τάξιν ήκουσα κραυγάς "ζήτω η Ελλάς, ζήτω η Ενωσις".

Εις το σχολείον υπήρχον πολλοί ξένοι άνδρες και παιδιά. Ησαν δε και δύο πρόσωπα, τα οποία πρώτην φοράν έβλεπον εις την Λάρνακα, διότι εγώ είμαι εκ Λάρνακος. Η ηλικία των μαθητών μου δεν δύναται να είναι ανωτέρα των 13 1/2 ετών. Συνεπώς τα παδιά εγεννήθησαν από του 1914 και εντεύθεν, αφ' ότου ο τόπος αυτός είναι αγγλικός. Δεν μπορώ να πω, ότι η ομιλία του Δεσπότη είχε καμμίαν επίδρασιν επί των παιδιών. Εκτός των φωνών αυτών "Ζήτω η Ενωσις, Ζήτω η Ελλάς" δεν υπήρξε καμμία ανησυχία.

Φ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ (Αντεξετάζων): Τας φωνάς αυτάς "ζήτω η Ενωσις, ζήτω η Ελλάς" τας ακούσατε σεις ή το πληροφορήθηκατε από άλλους; Ησαν φωναί νέων ή ηλικιωμενων;

ΜΑΡΤΥΣ: Ησαν φωναί παιδιών. Καθ' ην στιγμήν ηκούσθησαν αι φωναί οι συνάδελφοι ήσαν διασκορπισμένοι εις τα καθήκοντά των.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Δηλαδή ωδήγουν τα παιδιά εις τας τάξεις των;

ΜΑΡΤΥΣ: Πέστε μου τι σημαίνει "οδηγώ". Οχι. Τους έλεγαν να πάνε εις τας τάξεις των. Τας φωνάς αυτάς

τας ήκουσα εις την αυλήν του σχολείου προς την αριστεράν πτέρυγα, ενώ οι μαθηταί ωδηγούντο εις τας τάξεις των. Ο Δεσπότης εισήλθεν εις το διευθυντήριον και εδόθη η ευκαιρία να ομιλήση με όλους μας. Δεν του υπεδείχθη εκ μέρους του διευθυντού, ότι η αγωγή του ήτο σκανδαλώδης, ούτε εγώ είπα τίποτε. Δεν έκαμα παρατήρησιν εις τον ίδιον. Το είχα υποδείξει προηγουμένως εις τον Αρχιμανδρίτην.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Είπες εις τον Αρχιμανδρίτην ότι είναι σκάνδαλον ο κατηγορούμενος και ότι θα μας μπερδεύση;

ΜΑΡΤΥΣ: Εγώ είπον: "Αυτό είναι σκανδαλώδες, πες του να σιωπήση".

ΣΑΥΝΗΓΟΡΟΣ: Ητο εις θέσιν να ακούση ο Μητροπολίτης;

ΜΑΡΤΥΣ: Ητο. Όταν έκαμα την παρατήρησιν εις τον Αρχιμανδρίτην ο κατηγορούμενος δεν διέκοψε την ομιλίαν του.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Από το κατηγορητήριον βλέπω ότι εγένοντο παρατηρήσεις τις τον Λεόντιον Σάββα, ότι ο λόγος του ήτο σκανδαλώδης. Μήπως, το να διατυπωθή τοιουτοτρόπως το κατηγορητήριον οφείλεται εις την ιδικήν σας κατάθεσιν εις την Αστυνομίαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Εάν ισχυρισθώ ότι μετά ημίσειαν ώραν από της ομιλίας του Μητροπολίτου, μετέβης εις την αστυνομίαν κι' έδωσες κατάθεσιν τούτο είναι αληθές;

ΜΑΡΤΥΣ: Οχι, ψεύδος.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Εάν ισχυρισθώ ότι τρεις ημέρας μετά την ομιλίαν του Πανιερωτάτου εις το σχολείον σου, απετάθης εις τον διευθυντήν της Παιδείας δι' αιτήσεως και εζήτησες προαγωγήν τούτο είναι αληθές;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν έχει σχέσιν αυτό...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πρέπει να απαντήσης εις τη ερώτησιν.

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν ενθυμούαμι... η αίτησις μου διά προαγωγήν υπεβλήθη εις το Γραφείον της Παιδείας την

5ην Μαΐου.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Τί σας έκαμε να πιστεύσητε και ποία μέρη της ομιλίας του Μητροπολίτου ειδικώς ήσαν εκείνα, τα οποία έκαμαν σκανδαλώδη την ομιλίαν του Μητροπολίτου. Δεν φρονείτε ότι ο τοιούτος καθορισμός ήτο πρόωρος και ότι διεκόψατε τον Μητροπολίτην κατά την ομιλίαν του ακαίρως εάν ως ισχυρίζεσθε, τον διεκόψατε;

MARTYS: Κατά την γνώμην μου δεν ήτο άκαιρος.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Μα δεν ήτο άκαιρος, αφού ο Μητροπολίτης είπεν εις τα παιδιά "είσθε Έλληνες και εάν σας ερωτήση κανείς να πήτε ότι δεν σας το είπαν οι διδάσκαλοι σας, αλλά εγώ. Με άλλους λόγους όταν εζήτησε να σας καλύψη;

MARTYS: Ητο ανάγκη να πω αυτά που είπον και την ώραν εκείνην αυτά εσκέφθην εγώ. Είμαι διδάσκαλος 28 χρόνια. Η μόνη γλώσσα, την οποίαν ομιλώ είναι η ελληνική.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Μέχρι σήμερα δεν ελάβετε τον κόπον να μάθετε την επίσημον γλώσσαν, την αγγλικήν;

MARTYS: Προσεπάθησα, αλλά δεν το κατώρθωσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (προς τον συνήγορον): Δεν μπορείτε να λέγετε την αγγλικήν γλώσσαν ως επίσημον. Εξ όσων γνωρίζω υπάρχουν τρεις γλώσσαι επίσημοι εις τον τόπον αυτόν.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Αποσύρω το "επίσημος". (Προς τον μάρτυρα): Εάν ήρχετο κανείς να σας πη "είσθε Έλλην το γένος, αλλά βρεττανός νομιμόφρων υπήκοος" θα εθεωρούσατε ότι τούτο σας προσέβαλλε;

MARTYS: Οχι.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Όταν ο Μητροπολίτης είπεν εις τα παιδιά "είσθε Έλληνες" εθεωρήσατε τούτο προσβλητικόν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν νομίζω, ότι η ερώτησις είναι σχετική. Δεν μπορείτε να ερωτήσετε την γνώμην του μάρτυρος.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: (προς τον μάρτυρα): Από την συμπεριφοράν του Μητροπολίτου τι ενομίσατε ότι ήτο

σκανδαλώδες;

Ο μάρτυς δεν απαντά.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Η ομιλία του Μητροπολίτου ήτο κατ' ερωταπόκρισιν;

MARTYS: Μάλιστα. Ο Μητροπολίτης ηρώτησε "ποίον είναι το εθνικόν κέντρον των Ελλήνων" και οι μαθηταί απήντησαν "αι Αθήναι".

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Εάν ενθυμούμαι επηκολούθησαν αι εξής ερωτήσεις: "Είναι μεγάλη η πόλις των Αθηνών ή όχι;"

Ο Μάρτυς σιωπά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επεσκέφθης τας Αθήνας;

MARTYS: Μάλιστα.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Κάποτε εμείνατε, χωρίς διορισμόν εν Κύπρω και επήγατε εις τας Αθήνας διωρίσθητε εκεί και απεπέμφθητε εις το τέλος του σχολικού έτους;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι σημαίνει αυτό;

MARTYS: Δεν διωρίσθη εν Κύπρω. Επήγα εις τας Αθήνας και διωρίσθη εκεί εν έτος. Εις το τέλος του σχολικού έτους δεν έγινε πάλιν δεκτός ήλθον εδώ και ανέλαβον εργασίαν.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Μετά την αναχώρησιν του Μητροπολίτου, συνεσκέφθητε όλοι οι διδάσκαλοι, ότι έπρεπε να συντάξτε κάποιο πρωτόκολλον, τι είπεν ο Μητροπολίτης και ότι αυτό θα ήτο μία έκθεσις εις το γραφείον της Παιδείας;

MARTYS: Μάλιστα.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Και διεφώνησες εσύ κατά την σύνταξιν του πρωτοκόλλου σε κάθε παράγραφον μετά των λοιπών συναδέλφων σου;

MARTYS: Οχι, δεν είναι αλήθεια.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Διά να μη η φράσις "σκανδαλώδη" έγινε μεγάλη συζήτησις και εμπήκε, διά να συμβιβάση τα διεστώτα;

MARTYS: Οχι.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Είναι αληθές ότι παρόλην τη επιμονήν σου εις το να περιληφθούν εις το πρωτόκολλον αι φράσεις "Ζήτω η Ενωσις, ζήτω η Ελλάς"

δεν περιελήφθησαν, διότι οι άλλοι διδάσκαλοι δεν τας ήκουσαν;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είπον ότι ήκουσαν όλοι οι διδάσκαλοι την ημεραν εκείνην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποίος ο σκοπός αυτού του πρωτοκόλλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Δεν είπον ότι ήκουσαν όλοι οι διδάσκαλοι την ημεράν εκείνην.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποίος ήτο ο σκοπός αυτού του πρωτοκόλλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Ητο η κατάθεσις μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είς ποίον διεβιβάσατε τούτο;

ΜΑΡΤΥΣ: Είς το Γρφείον της Παιδείας. Ητο καθήκον μας να κάμωμεν έτσι, διότι δεν επιτρέπεται να έλθη εις το σχολείον και να ομιλήση εις τους μαθητάς άνευ της αδείας του διευθυντού της Παιδείας.

Ο Γαλατόπουλος εγείρεται διά να υποβάλη πάλιν αυθεντίας εν σχέσει με το εγερθέν νομικόν ζήτημα, όσον αφορά το δεκτόν της γνώμης μαρτύρων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αι αυθεντίαι, αι οποίαι προσάγονται δεν είναι τοιαύται, ώστε να επιτρέπουν να γίνωνται δεκταί τοιαύται μαρτυρίαί.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ Θ. ΠΑΠΟΥΗ: Ακολούθως καλείται ο μάρτυς Θεόδωρος Παπουής, Διευθυντής του Αρρεναγωγείου Λάρνακος, ο οποίος καταθέτει τα εξής:

"Ο προηγούμενος μάρτυς Ταλιαδώρος εργάζεται ως διδάσκαλος εις το σχολείον μου. Ενθυμούμαι ότι την **24.4.1939** ο Μητροπολίτης ήλθεν εις το σχολείον μου και ωμίλησε κατόπιν αδείας του Προέδρου της σχολικής επιτροπής. Ενθυμούμαι ωρισμένα μέρη της ομιλίας του, την οποίαν έκαμε προς τους μαθητάς του σχολείου, την ημεράν εκείνην. Όταν τα παιδιά έψαλλον το Χριστός Ανέστη, ο εναγόμενος είπεν ότι το "Χριστός Ανέστη είναι ο Εθνικός Υμνος της ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Όταν οι αρματωλοί και κλέφται τσούγκριζον τα κόκκινα αυγά ηύχοντο και την ανάστασιν της μητρός Ελλάδος. Το εθνικόν κέντρον

των Κυπρίων είναι αι Αθήναι".

Εις την ομιλίαν του είπεν ότι "όταν ήμουν παιδί έμαθα ένα ποίημα, το οποίον ενθυμούμαι:

Είμαι Ελλην, το καυχώμαι, ξέρω την καταταγωγήν μου.

Η ελληνική ψυχή μου ελευθέρα πάντα ζη.

Ακολούθως ηρώτησε τα παιδιά εάν είναι Ελληνες και του είπαν ότι είναι Ελληνες. Ο Δεσπότης είπεν: "Εάν το σώμα μου είναι δούλον, η ψυχή μου είναι ελευθέρα και ως ελευθέρα μπορεί να είναι ό,τι θέλει". Και προσέθεσεν: "Εάν ένας επιθεωρητής του σχολείου σας σας ερωτήση και εάν δεν σας ερωτήση ακόμη να του είπητε ότι είσθε Ελληνες και ότι τούτο σας το είπε ο Δεσπότης".

Εκείνην τη στιγμήν ο Ταλιαδώρος είπεν ότι η ομιλία του Δεσπότη είναι σκανδαλώδης. Το είπε σιγά, δεν απετάθη εις τον Μητροπολίτην. Ο Μητροπολίτης είπεν επίσης: "Παιδιά προσευχηθήτε να μη πάθη τίποτε η Ελλάς".

Φ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ (αντεξετάζων): Ο Τοποτηρητής εκείνην την ημέραν εξεφώνησεν λόγον ή ωμίλησεν εις τα παιδιά κατά το σύστημα ερωτήσεων και απαντήσεων;

MARTYΣ: Εκαμε διαλογικήν ομιλίαν. Μετά το πέρας της ομιλίας του ο Μητροπολίτης, επήγεν εις το διευθυντήριον μαζί μου και με όλους τους διδασκάλους και εκάθησε συνδιαλεγόμενος μαζί μας. Καμμία παρατήρησις δεν έγινεν εις αυτόν καθόλου ότι η ομιλία του υπήρξε σκανδαλώδης.

Εμεινε μαζί μας εις το διευθυντήριον περί τα 10 λεπτά. Ο Ταλιαδώρος ήτο μαζί με τους άλλους διδασκάλους και μαζί μου εις το διευθυντήριον.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Μετά το πέρας της ομιλίας του Μητροπολίτου και μετά τη απόλυσιν των μαθητών ηκούσθησαν φωναί και ζωτωκραυγαί;

MARTYΣ: Ουδεμία φωνή ή ζωτωκραυγή ηκούσθη. Οταν ετελείωσεν η ομιλία οι μαθηταί διελύθησαν και έφυγαν, κατόπιν δε έφυγεν ο Μητροπολίτης. Καθ' όλον αυτό το διάστημα δεν ήκουσα καμμίαν φωνήν ή ζωτωκραυγίας. Μετά την επίσκεψιν του Μητροπολίτου

εθεώρησα καλόν να ομιλήσω εις τους μαθητάς.

"Παιδιά ο Δεσπότης χθες σας είπεν ότι είσθε Έλληνες, πρέπει να ξεύρετε ότι είσθε Βρετανοί υπήκοοι, και οφείλετε πίστιν και υπακοήν εις τον Βασιλέα της Μεγάλης Βρετανίας. Σας είπεν ότι η μητέρα σας είναι η Ελλάς. Πρέπει νασ ξεύρετε ότι η σωτηρία της Ελλάδος υπήρξεν η Αγγλία, όπως το αποδεικνύει το Ναυαρίνον, όπως το αποδεικνύει ο Κόδριγκτων και...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει σχέσιν τούτο με το κατηγορητήριον;

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΣ: Σχετίζεται με την εντύπωσιν και το αποτέλεσμα της διδασκαλίας του Μητροπολίτου;

ΜΑΡΤΥΣ: (Συνεχίζων): Κατά την διάρκειαν της επισκέψεως του Μητροπολίτου η ησυχία του σχολείου δεν διετάχθη καθ' οιονδήποτε τρόπον και οι μαθηταί διελύθησαν ως συνήθως. Μέχρι του **1938** ο Επίσκοπος ήτο εξ οφίτιο Πρόεδρος της σχολικής Εφορείας και ανεμιγνύετο ενεργώς εις τα της διαχειρίσεως της Παιδείας του τόπου.

Μετά την ομιλίαν του Δεσπότη, εθεώρησα καλόν να συντάξωμεν κάποιο πρωτόκολλο περί της ομιλίας του. Το εθεωρήσαμεν καθήκον μας απέναντι του γραφείου της Παιδείας όλοι οι διδάσκαλοι.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Επηκολούθησε μεγάλη συζήτησις περί την σύνταξιν του πρωτοκόλλου;

ΜΑΡΤΥΣ: Όχι. Κάποιος διδάσκαλος είπεν ότι ήκουσε δύο μαθητάς της τρίτης τάξεως φωνάζοντας "Ζήτω η Ένωσις. Εγώ και ένας άλλος διδάσκαλος εξητάσαμεν όλους τους μαθητάς και δεν ανακαλύψαμεν ότι εφώναξαν δύο μαθηταί ανεγνώρισε τους μαθητάς εις την αυλήν του σχολείου να φωνάζουν "ζήτω".

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Η περί την ομιλίαν του Μητροπολίτου έκθεσις σας, τίνος πρωτοβουλία;

ΜΑΡΤΥΣ: Είχα πρόχειρον σημείωσιν των όσων ο Μητροπολίτης είπε. Δεν εγένετο δεκτή. Ο Ταλιαδώρος είπε: "Εγώ ενθυμούμαι τι είπε. Θα κάμω την ομιλίαν και αν σας αρέση να την υπογράψετε".

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Φαίνεται ότι ως νεώτερος σας, θα είχεν ισχυροτέραν τη μνήμην.

ΜΑΡΤΥΣ: Εξαριτάται.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Υπάρχει εγκύκλιος του γραφείου της Παιδείας λέγουσα ότι γίνεται αργία των σχολείων την ημέραν καθ' ην ο Μητροπολίτης επισκέπτεται πόλιν ή χωρίον τι;

ΜΑΡΤΥΣ: Όταν ο Μητροπολίτης επισκέπτεται πόλιν ή χωρίον και τελείται λειτουργία, γίνεται αργία ημισεΐας ημέρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι σχέσιν έχει αυτό; Εάν υπάρχει εγκύκλιος του Γραφείου της Παιδείας, αυτή δεν χορηγεί δικαίωμα εις οιονδήποτε να εισέρχεται εις το σχολείον και να κάμνη ομιλίαν.

ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΣ: Εις την περίπτωσιν αυτήν εξηκριβώθη ότι προϋπήρξε άδεια του δημάρχου Λάρνακος και προέδρου των σχολείων να γίνη δεκτός ο Μητροπολίτης.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ (προς μάρτυρα): Μέχρι του **1935** η Ιστορία και η Γεωγραφία της Ελλάδος εδιδάσκοντο λεπτομερώς εις τα ελληνικά σχολεία;

ΜΑΡΤΥΣ: Μέχρι το **1935** η Ιστορία και η Γεωγραφία της Ελλάδος εδιδάσκοντο λεπτομερώς εις τα ελληνικά σχολεία.

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ: Σήμερον διδάσκονται μόνον γενικά πράγματα, δηλαδή όπως της Κίνας και της Ιαπωνίας;

ΜΑΡΤΥΣ: Γενικά, όπως δι' όλας τας χώρας.